

ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

- Ο ρομαντισμός είναι ένα από τα **σημαντικότερα πνευματικά και καλλιτεχνικά κινήματα** όλων των εποχών. Εκδηλώθηκε και κυριάρχησε στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία, στην Αγγλία, τη Γερμανία και τη Γαλλία, από τα **τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα**. Με κάποια καθυστέρηση εμφανίζεται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.
- Εκτός από τη λογοτεχνία, ο ρομαντισμός επηρέασε και τις άλλες τέχνες, όπως τη **ζωγραφική** (Ντελακρουά, Ζερικό, Τέρνερ, Φρίντριχ, κ.ά.) και τη **μουσική** (Μπετόβεν, Μπερλιόζ, Σοπέν, Λιστ, Βέρντι, Μέντελσον, Βάγκνερ, κ.ά.).
- Ο ρομαντισμός εκδηλώθηκε ως αντίδραση στον ορθολογισμό του διαφωτισμού και αποτέλεσε έκφραση της απελευθέρωσης της **φαντασίας** και των προσωπικών **συναισθημάτων**.
- Ο ρομαντισμός ξεφεύγει από τα πλαίσια της τέχνης και διαμορφώνει μια **στάση ζωής**.

Τα χαρακτηριστικά του ρομαντισμού

Ο ρομαντισμός χαρακτηρίζεται κυρίως από

- την άρνηση του **ορθολογικού πνεύματος** του διαφωτισμού και την αμφισβήτηση της τυποποίησης του κλασικισμού,
- τη στροφή προς την αδέσμευτη, μερικές φορές **αχαλίνωτη, φαντασία** και το **συναίσθημα**,
- το **απόλυτο**, το **συγκινησιακό**, το **ιδανικό** και το **υπερβολικό** ελκύουν τον ρομαντικό καλλιτέχνη.
- την επιστροφή στη **φύση** και το **παρελθόν**,
- από διάθεση **απαισιοδοξίας** και **μελαγχολίας** καθώς και **νοσταλγία** για τα περασμένα,
- την τάση για το **παράδοξο**, το **υπερφυσικό** και το **εξωτικό**, το **μυστηριώδες**, το **όνειρο**, το **ασαφές** και το συγκεχυμένο.

Ως προς τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα, τα ρομαντικά κείμενα χαρακτηρίζονται από

- ελευθερία στη μορφή, ποικίλα εκφραστικά μέσα και κυρίως **δυνατές εικόνες**,
- από έντονο **ρυθμό**,
- συνήθως έχουν στροφές, μέτρο και ομοιοκαταληξία.

Ως προς τη θεματογραφία, οι ρομαντικοί δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση

- στην έκφραση **προσωπικών συναισθημάτων** του «εγώ» του ήρωα ή του δημιουργού,
- στην προσωπική εμπειρία της **φύσης**,
- στο **θεό** και τη θρησκευτικότητα,
- στις περιπέτειες, στον **ηρωισμό** και στους αγώνες για την **ελευθερία**,
- στον **έρωτα** που συνήθως παρουσιάζεται εξιδανικευμένος, μελαγχολικός, ανολοκλήρωτος και καταδικασμένος,
- στο θάνατο και το πένθος,
- σε θέματα από τους μεσαιωνικούς ευρωπαϊκούς θρύλους (π.χ. οι ιστορίες του ιππότη Λάνσελοτ και του βασιλιά Αρθούρου), την παράδοση και την εθνική ιστορία των λαών,
- σε **υποβλητικά σκηνικά**, όπως τα **νυχτερινά φεγγαρόλουστα τοπία**, σκιερά δάση, μυστηριώδεις λίμνες και ποτάμια, θάλασσα, άνεμος, ομίχλη, φυσικά τοπία σ' όλες τις εποχές του χρόνου, τα **ερείπια** και οι αρχαιολογικοί χώροι, τα **νεκροταφεία** και οι **τάφοι**.

Για τον ελληνικό ρομαντισμό

-Ο **ελληνικός ρομαντισμός** εκφράστηκε από τους **Φαναριώτες** ή τη λεγόμενη **Παλαιά Αθηναϊκή Σχολή** κατά την περίοδο **1830-1880**.

-Οι **Φαναριώτες**, οι οποίοι κατάγονταν από το Φανάρι της Κωνσταντινούπολης, είχαν γαλλική παιδεία και εισάγουν στη νεοελληνική λογοτεχνία τη λόγια (καθαρεύουσα) γλώσσα και το ρομαντισμό.

-Ο ελληνικός ρομαντισμός **έχει τα χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού ρομαντισμού**, αλλά διαμορφώνει και κάποια **ιδιαίτερα χαρακτηριστικά**:

- στροφή προς το ένδοξο **αρχαίο παρελθόν**, αλλά και το πρόσφατο, **πατριωτική έξαρση** και υμνολογία για τον ηρωικό αγώνα εναντίον των Τούρκων,
- μελαγχολική διάθεση και απαισιοδοξία, θέματα πένθους και θανάτου που φθάνουν στην **υπερβολή**,
- **χρήση της καθαρεύουσας, Επισήμανση**: Δεν χρησιμοποιούν πάντα την καθαρεύουσα. Μερικές φορές γράφουν και σε δημοτική.
- ψυχρότητα**,
- ύφος **ρητορικό, πομπώδες και στόμφος** που σήμερα ενοχλεί.

Εκπρόσωποι του ελληνικού ρομαντισμού: Αλέξανδρος και Παναγιώτης Σούτσος, Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, Γεώργιος Ζαλοκώστας, Θεόδωρος Ορφανίδης, Ιωάννης Καρασούτσας, Σπυρίδων Βασιλειάδης, Δημοσθένης Βαλαβάνης, Δημήτριος Παπαρηγόπουλος, Αχλλίας Παράσχος, κάποια ποιήματα του Γεωργίου Βιζυηνού, κ.ά.

Προσοχή!

Στοιχεία **ρομαντισμού** μπορούμε να βρούμε και στην ποίηση ορισμένων ποιητών της **Επτανησιακής Σχολής**, όπως είναι ο **Διονύσιος Σολωμός**, ο **Ανδρέας Κάλβος** και ο **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης**. Σ' αυτούς μάλιστα τους ποιητές έχουμε υγιή και γόνιμη έκφραση των ρομαντικών στοιχείων.